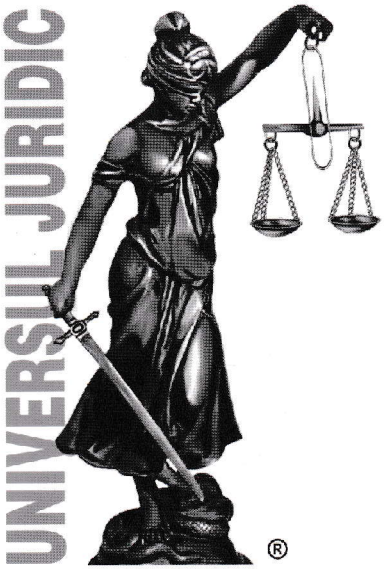

UNIVERSUL JURIDIC

Francisc DEAK
Romeo POPESCU

Ediţia a V-a
actualizată şi completată

Tratat de drept succesoral

Vol. I
Moştenirea legală

UJ

[illegible] (1)

Francisc Deak

Romeo Popescu

Tratat de drept succesoral

Ediţia a V-a, actualizată şi completată

Vol. I. Moştenirea legală

C-290155R

290155

UNIVERSITATEA
"DUNĂREA DE JOS" GALAȚI
BIBLIOTECĂ 2

Universul Juridic
Bucureşti
-2025-

Cuprins

Cuvânt-înainte 15

Abrevieri 17

Titlul I. Reguli generale privitoare la moştenire 19

Capitolul I. Noţiuni generale 19
Secţiunea I. Precizări terminologice 19
1. Moştenirea 19
2. Persoana despre a cărei moştenire este vorba, defunctul 20
3. Persoanele care dobândesc patrimoniul defunctului 20
4. Noţiunea de „masă succesorală” 20
5. Noţiunea de „succesiune” 21
Secţiunea a II-a. Felurile moştenirii 22
6. Enumerare 22
7. Moştenirea legală 23
8. Moştenirea testamentară 24
9. Coexistenţa moştenirii legale cu cea testamentară. 24
9.1. Coexistenţa calităţii de moştenitor legal cu aceea de legatar 26
10. Noţiunea de „moştenire *ab intestat*” 28

Capitolul II. Caracterele juridice ale transmiterii moştenirii 31
11. Enumerare 31
12. Transmiterea moştenirii este o transmisiune pentru cauză de moarte (*mortis causa*) 31
13. Transmiterea moştenirii este o transmisiune universală 32
14. Transmiterea moştenirii este o transmisiune unitară 41
14.1. Excepţii de la caracterul unitar al transmisiunii succesorale 42
14.2. Ipoteze care nu constituie excepţii de la caracterul unitar al transmisiunii succesorale 51
15. Transmiterea moştenirii este indivizibilă 53

Capitolul III. Deschiderea moştenirii 58
Secţiunea I. Noţiuni introductive 58
16. Reglementare 58
Secţiunea a II-a. Data deschiderii moştenirii 59
17. Stabilirea datei (momentului) deschiderii moştenirii 59
18. Importanţa juridică a datei deschiderii moştenirii 62
Secţiunea a III-a. Locul deschiderii moştenirii 65
19. Stabilirea locului deschiderii moştenirii 65
20. Dovada locului ultimului domiciliu 69
21. Importanţa juridică a locului deschiderii moştenirii 71

Capitolul IV. Condiţiile generale ale dreptului de a moşteni 77
Secţiunea I. Enumerarea condiţiilor 77
22. Condiţiile prevăzute de Codul civil 77
Secţiunea a II-a. Capacitatea succesorală 77
§1. Noţiunea de „capacitate succesorală” 77
23. Reglementare 77
24. Probleme de capacitate în cazul moştenirii în nume propriu, prin reprezentare succesorală şi prin retransmitere 78
§2. Persoanele care au capacitate succesorală 85
25. Persoanele fizice în viaţă 85
26. Persoanele dispărute 86
27. Persoanele concepute, dar nenăscute la data deschiderii moştenirii 87
28. Persoanele juridice 89
§3. Persoanele care nu au capacitate succesorală 90
29. Persoanele fizice predecedate şi persoanele juridice care au încetat să aibă fiinţă 90
30. Persoanele fizice decedate în acelaşi timp (codecedaţii) 91
Secţiunea a III-a. Vocaţia la moştenire 96
31. Noţiune 96
32. Vocaţia succesorală generală şi concretă 97

Secţiunea a IV-a. Nedemnitatea succesorală 98
33. Noţiune 98
34. Caractere juridice 99
35. Cazurile de nedemnitate 101
35.1. Nedemnitatea de drept 101
35.2. Nedemnitatea judiciară 114
36. Efectele nedemnităţii succesorale 122
36.1. Efectele nedemnităţii faţă de nedemn 122
36.2. Efectele nedemnităţii faţă de descendenţii nedemnului 125
36.3. Efectele nedemnităţii faţă de terţi 126
37. Invocarea nedemnităţii succesorale 132
38. Înlăturarea efectelor nedemnităţii 135

Titlul II. Moştenirea legală 139

Capitolul I. Regulile generale ale devoluţiunii legale a moştenirii 139
Secţiunea I. Condiţiile dreptului de moştenire legală 139
§1. Noţiuni introductive 139
39. Noţiunea de „moştenire legală” 139
40. Enumerarea condiţiilor 140
§2. Vocaţia succesorală legală 141
41. Vocaţia legală generală (eventuală) 141
42. Principiul reciprocităţii vocaţiei legale generale la moştenire 144
43. Vocaţia legală concretă (efectivă, utilă) 146
Secţiunea a II-a. Principiile generale ale devoluţiunii legale a moştenirii şi excepţiile de la aceste principii 147
§1. Enumerarea principiilor 147
44. Trei principii 147
44.1. Principiul chemării la moştenire a rudelor în ordinea claselor de moştenitori legali 147
44.2. Principiul proximităţii gradului de rudenie între moştenitorii din aceeaşi clasă 154
44.3. Principiul egalităţii între rudele din aceeaşi clasă şi de acelaşi grad chemate la moştenire 155

§2. Reprezentarea succesorală 156
45. Noţiune şi utilitate 156
45.1. Imposibilitatea reprezentării renunţătorului în dreptul nostru succesoral 160
46. Domeniu de aplicare 164
47. Condiţii 166
47.1. Cel reprezentat să fie lipsit de capacitatea de a moşteni sau să fie nedemn faţă de defunct 167
47.2. Locul celui reprezentat să fie un loc util 171
47.3. Reprezentantul să îndeplinească toate condiţiile generale pentru a culege moştenirea lăsată de defunct 174
48. Modul cum operează reprezentarea 181
49. Efectele reprezentării succesorale 191
49.1. Efectul general al reprezentării succesorale 191
49.2. Efectul particular al reprezentării succesorale 194
50. Probleme speciale privind moştenirea prin reprezentare şi prin retransmitere în lumina legilor de restituire (Legea nr. 18/1991, Legea nr. 112/1995, Legea nr. 10/2001) 202

Capitolul II. Reguli speciale aplicabile diferitelor categorii de moştenitori legali 215
Secţiunea I. Dreptul de moştenire al rudelor defunctului 215
51. Consideraţii generale 215
§1. Clasa întâi de moştenitori legali: descendenţii defunctului 215
52. Preliminarii 215
53. Noţiunea de „descendenţi” 216
54. Împărţirea moştenirii între descendenţi 219
55. Caracterele juridice ale dreptului la moştenire al descendenţilor 222
§2. Clasa a doua de moştenitori legali: ascendenţii privilegiaţi şi colateralii privilegiaţi 223
56. Precizări prealabile 223
A. Ascendenţii privilegiaţi 224
57. Preliminarii 224
58. Noţiunea de „ascendenţi privilegiaţi” 224

59. Vocaţia succesorală a tatălui din afara căsătoriei 225
60. Problema vocaţiei succesorale a părinţilor fireşti în cazul adopţiei 225
61. Vocaţia succesorală a adoptatorului 226
62. Împărţirea moştenirii între ascendenţii privilegiaţi şi între ei şi colateralii privilegiaţi 227
63. Caracterele juridice ale dreptului la moştenire al ascendenţilor privilegiaţi 230
B. Colateralii privilegiaţi 230
64. Noţiunea de „colaterali privilegiaţi” 230
65. Împărţirea moştenirii între colateralii privilegiaţi 234
65.1. Reguli generale 235
65.2. Regulă specială: împărţirea pe linii a moştenirii 236
66. Caracterele juridice ale dreptului la moştenire al colateralilor privilegiaţi 240
§3. Clasa a treia de moştenitori legali: ascendenţii ordinari 241
67. Noţiunea de „ascendenţi ordinari” 241
68. Împărţirea moştenirii între ascendenţii ordinari 242
69. Caracterele juridice ale dreptului la moştenire al ascendenţilor ordinari 243
§4. Clasa a patra de moştenitori legali: colateralii ordinari 243
70. Noţiunea de „colaterali ordinari” 243
71. Împărţirea moştenirii între colateralii ordinari 244
72. Caracterele juridice ale dreptului la moştenire al colateralilor ordinari 246
Secţiunea a II-a. Drepturile succesorale ale soţului supravieţuitor al defunctului 246
§1. Noţiuni generale 246
73. Sediul materiei 246
74. Condiţiile cerute soţului supravieţuitor pentru a putea moşteni 247
74.1. Ipoteza divorţului 248
74.2. Ipoteza constatării nulităţii sau a anulării căsătoriei 252
75. Corelaţia dintre dreptul de moştenire al soţului supravieţuitor şi regimul matrimonial ales la încheierea căsătoriei 253

76. Enumerarea drepturilor succesorale ale soţului supravieţuitor 257
§2. Dreptul de moştenire al soţului supravieţuitor în concurs cu oricare dintre clasele de moştenitori legali sau în lipsa rudelor din cele patru clase 257
77. Câtimea dreptului la moştenire al soţului supravieţuitor 257
77 bis. Probleme speciale privind drepturile soţului supravieţuitor 259
78. Imputarea cotei soţului supravieţuitor 265
79. Caracterele juridice ale dreptului la moştenire al soţului supravieţuitor 266
§3. Dreptul special de moştenire al soţului supravieţuitor asupra mobilierului şi obiectelor de uz casnic 267
80. Condiţii speciale 268
80.1. Soţul supravieţuitor să nu vină la moştenire în concurs cu descendenţii defunctului 268
80.2. Soţul decedat să nu fi dispus de partea sa din aceste bunuri prin liberalităţi 270
80.3. Ipoteza căsătoriei putative din cauză de bigamie 272
81. Noţiunea de „mobilier” şi „obiecte de uz casnic” 272
82. Natura juridică a dreptului special la moştenire al soţului supravieţuitor 276
82.1. Două teorii 276
82.2. Consecinţele de ordin practic ale celor două teorii 277
82.3. Poziţia jurisprudenţei şi a doctrinei majoritare 277
82.4. Situaţia sub imperiul noului Cod civil 278
§4. Dreptul de abitaţie al soţului supravieţuitor 279
83. Noţiune şi condiţii 279
84. Caractere juridice 282
85. Corelaţia dintre dreptul de abitaţie şi legislaţia locativă 286

Secţiunea a III-a. Drepturile asupra moştenirii vacante 287
86. Noţiunea de „moştenire vacantă” 287
87. Beneficiarii moştenirilor vacante 292
88. Natura juridică 294
89. Particularităţile drepturilor asupra moştenirilor vacante 296
89.1. Certificatul de vacanţă a moştenirii. Momentul dobândirii moştenirii vacante 296
89.2. Administrarea provizorie a bunurilor moştenirii 300
89.3. Răspunderea pentru pasivul moştenirii numai în limita activului 301
89.4. Inexistenţa dreptului de opţiune succesorală 303
89.5. Problema sezinei 304

Bibliografie selectivă 307